

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÓRFI ISTVÁN

T A R T A L O M :

A szerkesztő asztaláról	105	Lelkészbeiktatás Nagyajtán	121
Dr. Barabás Ábel	106	Egyházi és iskolai mozgalmak	122
A mi katonáink	112	A dévai Dávid Ferenc imaház Arany-	
A D. F. E. köréből	119	könyve. (Kilencedik közlemény)	127
Irodalom: Miksa Imre. Értesítés	120		

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv., **SZIVEMET HOZZÁD EMELEM**, írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbőség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőrkötés aranyszéllal (barna, sötétkék, fekete) 6K. Fehér csont, selyem- és bársony kötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőrkötés remek kivitelben 14 kor. Megrendelhető a szerkesztőnél.

Minden unitáriusnak szól, de aki az unitáriusokról akar szólni, az sem nélkülözheti ezt a könyvet: Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután. Mert ebben meg van magyarázva az unitárius vallás eredete és fejlődése, az unitárius egyház jogi. a Ismerteti a vallás alapítóit, az egyház oszlopaait. 400 esztendő nevezetes gondolatai és a négyszáz esztendő, a XIX-ik század értékes alkotásai, mint tiszta tükörből ragyognak vissza ránk ebből a könyvből. Írták legjobbjaink: Ferencz József püspök, báró id. Daniel Gábor, báró Petrichevich-Horváth Kálmán, Fekete Gábor v. b. t. t. főgondnokok, dr. Borbély Ferenc, dr. Borbély István, dr. Boros György, Csifó Salamon, Gálfi Lőrinc, dr. Gál Kelemen, Kiss Sándor, Pap Mózes, Szinte Gábor, Tarcsafalvi Albert, dr. Tóth György, Varga Dénes, Vári Albert, dr. Wendte Károly tanárok, lelkészek és Percelné Kozma Flóra. A 200 nagy 8-rét oldalra terjedő könyv ára 3 K., 5 példány postai költségét fizeti a kiadó Dávid Ferenc-Egylet.

Dávid Ferenc képes életrajza írta Pap Domokos. kiadta a Dávid Ferenc Egylet. A csinos kis mű könnyen áttekinthető szépen megírt életrajza a dévai mártirnak. Ára 50 fillér, postán küldve 58 f.

Akinek valakije a háboruban van, rendelje meg az Unitárius Közlönyt, mert minden unitáriusról meg fog emlékezni, Nagyon becses foglalatja a székely vitézségnek!

Ha legalább 5-ön egyszerre rendelik meg s egy-egy koronát, összesen 5 koronát egyszerre beküldenek, az Unitárius Közlöny háborus számaait egész évben egy csomagban egy névre megküldjük.

Az Unitárius Közlöny régi számaiból 12 drbot 40 fillérért, 100 darabot 2 koronáért küldünk meg.

Az Unitárius Közlöny ez évi 1. számát köszönettel veszszük azoktól, akik nélkülözhetik. Sziveskedjenek beküldeni.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÖRFI ISTVÁN.

Előfizetési ára: 2 korona 44 fillér. Egy szám ára: 24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 korona 4 f. fizetnek. — Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

Győzni fogunk. Ez volt a hitünk elejétől fogva. Ez lett a meggyőződésünk a rémséges harcok alatt s ettől még akkor sem tárgiltottunk, amikor a Kárpátokon áttörtek az oroszok. Szívünk fájt sok undorító gonoszságuk hallatára, mert az ártatlanok szenvedtek. A harag helyett keserűség fogott el, mikor megtudtuk, hogy ausztriai és magyar alattvalók vállalkoztak muszkavezetőnek. Undorodtunk a legrutabb vétek: a hazaárulás látásán s megnyugszunk azon, hogy e gonoszok száma immár nagyon megapadt, mert a bíró ítelt fölöttük. Ezeket is, a muszkákat is kivertük öreg királyunk birodalmából. Már is óriás nagy a győzelmünk, de a vége nagyobb és diadalmasabb lesz, mert részünkön az igazság s az igazság Isten hatalma.

Jeles ifjak kellene a teológiára. Aki jeleskedik a tudományokban, az sokkal könnyebben megszerzi a népszerűséget, azt, ami a lelkipásztort a gyülekezet vezetőjévé, tanácsadójává, testi és lelki orvosává avatja. De nemcsak a tudományokban való jelesség kell, hanem az erkölcsi is. Aki tiszta erkölcsöt, szép jellemet és buzgó szorgalmat viszen a lelki munka mezejére, az pótolni tudja a tudás hiányait is. Tehát olyan jelesekre gondolunk, akik a tanu-

lásra való készségben, a szép és tiszta életre való hajlandóságban jeleskednek. Reméljük, hogy e nehéz idők az Ur szolgálatjára is soroznak be jó katonákat.

Három jeles vizsgázó jelentkezett Teológiánkon: Csiki Gábor a szakvizsgálatra, Biró István és Sófalvi Domokos az alapvizsgálatra. Mindenik tiszta jeles osztályzatot kapott. Az ilyen eredményhez nem szükséges bővebb magyarázat. Csak így legyen ezután is!

Dr. Barabás Ábel

sz. 1877 aug. 19., mh. 1915 jun. 6.

Ott, hol az arany terem, ott, hol a fénylő nap elől be kell ereszkedni a föld sötét keblébe mélyen, ott ahol napokig, nem, esztendőig kell törni a szilárd követ, kemény vas botokkal, ott hol minden reggel fölébred a reménység és legtöbb este elszenderül, hogy álmában fedezze föl az aranyat rejtő bűvös eret, ott hol az isteni kéz orgonává építette a szilárd szürke gránátot, ott öleltem először keblemre lobogó fűrt borította gyermeki szép fejedet és te azóta nősz szívemhez s én most azt a szürke agyagföldet nézzen, amely sirod fölött omladozik szét a nap hevétől s nemhogy leremné az aranyat, hanem mindent megemészt, porrá őröl, mindent, a mi nekünk több volt az aragnál, jobb a drága kinesnél. Egy jeles ember, egy föl nem becsülhető érték, aki csupa szív volt és szeretni tudott, de nem gyűlölni, aki föllángoló és a gondolatok mélyébe bevilágító fényes elme volt, aki a magyar költészet remekeinek megelevenítette lelkét, aki a lánglelkű Petőfire is új fénysugárt tudott vetíteni, aki a hatalmas német nemzet nagy Goethejében is új értéket tudott fölfedezni. Eltéríteni egy ifjú tudóst, aki rövid élete alatt annyit dolgozott, hogy nemzetét minden várakozásra följogosította, aki erős szívvel és bátor szóval hirdeti már sok esztendő óta, hogy a magyar nemzet a

germán hősben fogja megtalálni becsületes és hű szövetéségét. Barabás Ábel a most duló titáni harcban nem lankadó kitartással hirdette a német lapokban a magyar fegyver dicsőségét és ismertette fajunk jelességeit. Ő az ifjúság művelését a neki kiválóképpen juttatott finom lélekkel tudta gyakorolni.

| Barabás Ábel azok közé a ritka kivételek közé tartozott, aki már mint gyermekifjú értékeset tudott termelni a nagy közönség számára. Írói tehetséggel volt megáldva s tollát soha sem pihentette. Meghatóan igaz és őszintén szerető szívvvel volt megáldva. Ha semini más jó tulajdonságát nem ismertem volna, tisztelnem és szeretnem kellett volna őt azért a gyöngéd szeretetért, mellyel szüleit, testvéreit és nejét elhalmozta.

| Nem ismert semmi akadályt, ha szép, nagy családja tagjain segíteni kellett. Ha a ragaszkodó hű és kedves barát mintáját meg kellene rajzolni, Barabás Ábelt állítanám elé. Ha intézete, egyháza, hazája hű, igaz, önzetlen és lelkes munkást keresett, benne mindeniket megtalálta. Eltávozott a derék, az igaz, a becsületes, munkás, a hű és kedves barát, a megnyerő és tiszteletre méltó tanár, az érdemes magyar író. Nehéz kifejezni mily sujtó csapás volt gyöngéd és gyöngé kedves nevére a szerető jó férj gyors elmúlása. A hitves és az egyetlen kis fiu mindent elveszített pótolhatatlanul!

| Váratlan halála nemcsak részvétet, hanem elismerést is szerzett részére. A részvétben gazdagok vagyunk, mert legfennebb három napig kell kitartani mellette. Az elismerést könnyen, sőt kitanult művészettel tudjuk halogatni, nehogy igen korán kapjon babért a fiatal homlok!

| Barabás Ábel tizenhét évi termékeny és fokozódó becsű írói munkájával nem tudott kivívni a magyar irodalmi társaságokban helyet magának, mert nem tudott kilincselni. Egyik egyetemünkön őt esztendeig bírálták munkáit, melyekkel magántanárságért pályázott. Örvendénk, ha jelesebbnek adhatnák a helyét, de félünk, hogy két nemzedék sem fog egyet hozzá hasonlót termelni.

Tanítványai és műveinek ismerői szépen emlékeztek meg róla. Dr. Borbély Ferenc jeles ifjú tanárunk a K. H.-ban hosszú cikkben ír róla a tanítvány megértésével:

Barabás sohasem gondolt a végre. Hányhatta a vihar csolnakját akármily örvény felé, ott is az ő könnyű, bohém lelkének virágai gyönyörködtették az elmulás gondolata nélkül és úgy halt meg, mintha szép tervei, költői gondolatai, nemes lelke káprázatos álomba ringatták volna. Vagy az ő naiv, csodálkozó szíve valami szépét látott meg a halálban és azért ömlött el arcán olyan megenyhítő, isteni kifejezés. Talán azt találta meg a halálban, amit az életben soha: a nyugalmat.

Barabás Ábel Verespatakon, Alsófehérmegyében született 1877 augusztus 19-én. Unitárius vallású családból származott, apja tanító volt s e legnagyobb fián kívül még számos gyermek eltartásának és nevelésének gondja terhelte. Fiával az elemi iskolát szülővárosában végeztette el, majd Kolozsvárra küldte az unitáriusok ősi főgimnáziumába. A középiskolának nyolc éve megszakítás nélkül itt telt el, az eleven, jó eszű fiú mindig az elsők közt tartotta magát s az irodalmi dolgokban elég korán kezdte bontogatni szárnyait. 1896-ban tette le az érettségi vizsgálatot.

Az érett ifjú előtt új élet nyílt meg s ő nem habozott a nyitva tartott kapún belépni. A kolozsvári egyetemen a filozófiai és nyelvtudományi szakra iratkozott be, tanár akart lenni. Legkedveltebb professzora Meltzl Hugó lett, akinek hatása nemcsak a német irodalomra nézve lett döntő hatású rá, hanem a magyarra is. Meltzl kurzusainak középpontja Goethe volt és magyar eszményképe Petőfi. Goethe világirodalmi nagysága elragadta a lelkét, Petőfit hasonló világirodalmi fontosságra emelni élete legfőbb feladatának tekintette. Ez a rajongó Goethe-Petőfi-kultusz magával ragadta Barabást is, mint Meltzl több más tehetséges tanítványát, de közülök kétségtelenül Barabás haladt a legtöbbre.

Ekkor azonban még az élet gondoljai nem engedték biztos úton, határozott irányban haladni. A szegény emberek fátuma őt is hatalmában tartotta. Foglalkozás után kellett néznie és mi lehetett volna egyéb, mint újságíró. Talán egyéb kényszer nélkül is idehajtották volna korán fejlődő irodalmi ambíciói s fogékony lelkének sajátos berendezése. A lapokban különösen irodalmi, művészeti és színházi cikkei jelentek meg négy éven át 1896-tól 1900-ig. A hírlapírás el nem évülő nyomokat

hagyott a Barabás lelkében. Olyan eleven, friss írási készséget nyert, hogy stílusa akkor is figyelemreméltó, ha túlságos könnyűnek tartjuk; írói ambíciói vég és határ nélkül megnövekedtek, de ha ez az ambíció a lehetséges határok közé vonult, még úgy is értékeset tudott alkotni; és lelkére odatapadt vagy talán részben benne is volt az újságírók könnyű, finom bohémiaja, de volt benne mindenkorra elég komolyság is. Mindkettőből haszna volt: az nem engedte soha a csüggedő kétségbeesésbe, ez pedig megóvta a bohémia végteteitől.

Kolozsvárt a tanári pálya több jóval kecsegtette, mint az újságírás. Figyelme tehát elfordult tőle, anélkül, hogy az újságírói készséget valaha elveszítette volna. 1900—1901-ben már nem annyira újságíró, hanem inkább dramaturg, a kolozsvári Nemzeti Színház dramaturgja, akinek kötelessége a színház igazgatójához benyújtott darabokról ítéletet mondani. Ez a megbízás kétségtelenül következménye helyesen és komolyan folytatott újságírói működésének. A következő évben már csak kizárólag nyelvi és irodalmi tanulmányokkal foglalkozott s 1903 elején hosszabb külföldi tanulmányútra ment. Utazni rendkívül szeretett és ha tehette, nem hagyott egy évet sem gyümölcsözés nélkül. Olasz és balkáni útjai jobbára üdülések voltak, a német földre tett kirándulásai komoly tanulmányútak. Ő maga tíz tanulmányútjáról emlékezett meg, amelyeket német földre tett. Közülök csak kettő esik Auszriára és nyolc Németországra s ezek mindenképpen *Weimar*, Goethe városa foglalja el a főhelyet. E tanulmányúttakat két ízben a vallás- és közoktatásügyi miniszter anyagi támogatásával és megbízásából, egy ízben az unitárius egyház költségén tette meg, a többinek a kiadásait saját maga fedezte. Ezeknek az útnak értékes eredményei nagyobb önálló művei és kisebb tanulmányai.

Weimarban a nagy német költőnek, Goethének tanulmányozása foglalta el egész idejét, mellette csak Nietzsche kötölte le inkább a figyelmét, a nagy német filozófus, talán azért, hogy egész sor Petőfi-hatást vett észre rajta. Impulzusokat, miket a fiatal Nietzsche a mindig fiatalon maradó Petőfittől nyert. Goethéről két nagyobb önálló műve jelent meg; az egyikben Goethe világirodalmi hatását vizsgálja. Ez a fiatalkori munkája, mely német nyelven jelent meg, a németek nagy Goethe-irodalma mellett sem veszett el nyomtalanul és az itthonlevők figyelmét is Barabásra irányította. Goethe-tanulmányainak köszönhető, hogy a Kisfaludy-Társaság őt bizta meg a költő életrajzának megírásával. Ez az önálló studiumon alapuló

magyar Goethe-életrajz 1911-ben jelent meg. Német irodalmi tárgyú kisebb tanulmányai 70—80-ra tehetőek, nagyobb részük Goethével és Nietzschével foglalkozik s magyar, német és angol nyelven ezeknek a nemzeteknek legkiválóbb lapjaiban láttak napvilágot.

Külföldi tárgyú dolgozatai mellett a magyar irodalmat sem hanyagolta el Barabás. Első nagyobb műve a múlt század első felében működő írónknak, *Vas Gerebennek* adja költőien megírt életrajzát, amely három év alatt két kiadást ért. Ez a munka mintegy kirándulás volt tőle a magyar irodalom terén, mert szivesebben tartózkodott a maga szűkebb területén, ahol *Petőfit* találjuk, vagy olykor *Madáchot*, akivel ifjúkori Goethe-tanulmányában is találkozzunk. Több kisebb dolgozatot készített Petőfiről, de nemsokára az a terv érlelődött meg benne, hogy egy monumentális életrajzot ír Petőfi életéről, költészetéről, irodalomtörténeti fontosságáról. Kétségtelenül nagy munkának indult az elkészítendő öt kötet, de csak az elsővel készült el, amelyik 1907-ben meg is jelent. Ez az életrajz érdekesebb, mindenekfelett népszerűbb olvasmány a nagyközönségnek, mint Ferenczynek tudományos, filológiai pontossággal megírt Petőfi-életrajza, a felépítése is művészibb, de nem szerencsés a Taine-féle irodalomtörténeti elmélet szigorú keresztülvitele miatt és ezért sok gáncs is érte. Petőfi életrajzát németül is ki szándékozott adni mintegy husz ívnyi terjedelemben, de az már csak terv maradt. Rehabilitálni igyekezett Petőfit a *Felhők*-ért is. Gyulai Petőfinek erről a versciklusáról nem tudott semmi jót mondani és utána az irodalomtörténetírók sem. Ugy látszik, hogy Barabás figyelmét a Nietzsche-kutatásai terelték Petőfi filozófiai költészetére. Elég érdem lesz a részéről az is, hogyha a kutatók figyelme erre az elhanyagolt térre kiterjed. Mesterének, Meltzinek hú tanítványa maradt, kiadta az ő Petőfi tanulmányait, összegyűjtötte a Petőfi-könyvtár tizedik füzetében. Ugyancsak a Petőfi-Könyvtárban adta hosszú idő múlva ismét összegyűjtve a *Felhőket* is. Kiseb irodalmi tanulmányainak száma kitesz negyvenet és úgy jelentek meg, mint német és külföldi irodalmi tárgyú dolgozatai: magyar, német, angol, francia nyelven, ezeknek a nemzeteknek legkiválóbb lapjaiban és folyóirataiban. Kiváló érdeme marad, hogy a külföld előtt idegen tárgyú dolgozataival is magyar ember létére tekintélyre tudott szert tenni, magyar tárgyú munkáival pedig igyekezett a külföld figyelmét állandóvá tenni nemzetünk iránt.

Kétségtelenül igen terjedelmes a Barabás írói műkö-

dése. Szomorúan kell az érem másik oldalára gondolni: ez a nagy munka nem talált nálunk elég méltánylásra. Sok kicsinyeskedés, sok gáncs kísérte.

Barabást 1903-ban választotta meg tanárának a kolozsvári unitárius főgimnázium s azóta állandóan itt működött. Öt év óta a teológiai intézetben is tanította a német nyelvet.

! A helybeli és budapesti lapok igen melegen emlékeztek meg róla. A Weimarische Landes-Zeitung szépen méltatta terjedelmes cikkben.

! Mint mestere és eszményképe Goethe -- írja e lap -- ő is a teljes harmonia, a szépség és valódi lelkiismeretesség felé törekedett, magyar fájának törhetetlen buzgalommal. Weimarban vasszorgalommal hatolt be a német nyelv szellemébe és igyekezett tökéletesíteni tudását. Ez sikerült is neki. Bizonyítja számtalan tanulmánya Goethéről és Nietzschéről.

! Temetése megható volt. Kolozsvárt sokan ismerték és szerették. Nagy családja élén édes szülői megtört bánatos arcát nehéz volt megindulás nélkül nézni. A kolozsvári tanintézetek tanárai s a szünidőn itt maradt tanulók megilletődve fejezték ki részvétüket. A temető halottasházában virágborította koporsóját, ott Vári Albert főgimn. vallástanár, a sírnál dr. Gál Kelemen igazgató, az intézet. Biró Vencel a tanári kör, Borsai József a tanulóifjúság, Engel Rudolf volt tanítványai nevében érdemeihez méltó szép beszédekben bucsuztatták el.

Engel Rudolf orvosnövendék volt tanítványai nevében a következő beszéddel bucsuzott:

Csak néhány rövid szóval akarok elbucsuzni Tőled régi tanítványaid nevében, Barabás Ábel. Mert az a fájdalom, melyet mi érzünk, hiedel el, még nagyobb, mint mostani növendékeidé!

Mindenkori tanítványaid szerettek. De mi, a régiek, több hálával és nagyobb, őszintébb megértéssel állunk nyitott sírod előtt. Tanulóéveink legkedvesebb emlékei közé tartoznak a Te óráid. Akkor mint tanárért, rajongtunk érted. Az azóta eltelt néhány rövid esztendő megtanított, hogy az embert szeressük és becsüljük benned. Mert Te

nemcsak tanárunk, hanem igaz jó barátunk is voltál s így a legnagyobbat adtad, amit ember csak adhat: saját magadat! Ifju élted immár telegyűjtött edénye kincseit, értelmed fényét, szived melegét, költői lelked lángoló buzgalmát és őszinte, nagy rajongásodat mindenért, ami igaz, szent és szép!

Így Légy áldott érte! Mi igazán megértettünk Téged és hálás kegyelettel őrizzük emlékedet!

— *Tudósítások a nagy világháboruban résztvevőkről.* —

71. **Ifj. Fekete Benjámín** a 4. tiroli császár vadészezred önkéntes tizedese nov. 1-én Tarnov mellett vívott ütközetben hősi halált halt. A derék jó fiú Székelyudvarhelyt végezte a középiskolát s mint segédjegyző vonult be ezredéhez. Elestéről már régen hordott hirt a hírek szellője, de valónak csak most bizonyult a szoszomorú hír. Duló csaták véréből vele is egy erős férfilelek vált ki, hogy örökkön éljen azokkal, kik meghaltak a hazáért. Fekete Benjámín székelyudvarhelyi építész-vállalkozó az elhunyt hősben egyik fiát gyászolja. Emléke áldott lesz! Az édes anyai szív mérhetetlen fájdalmát meg fogja enyhíteni az idő s annak tudata, hogy a másik katona-testvér az öccse haláláért szülője vigasztalására hősi étellel fog megállani!... B. V.

72. **Pongrácz Ádám** az általános mozgósításkor mint póttartalékos vonult be és a kárpáti harcokban vett részt augusztus kezdetétől október végéig. A Stryj környékén sebesült meg a karján és a tüdején átfutott egy muszka golyó. A gyógyulás

három hónapig tartott, mely időnek nagy részét Budapesten s majd Kolozsvárt töltötte. A harctéren lett önkéntes káplár.

73. **Imreh Dénes** még augusztus első napjaiban vonult be katonai szolgálatra a székelyudvarhelyi 82. gyalogezredhez, mint egyéves önkéntes. A polgári életben is törekvő, szorgalmas fiatal embert fellebbvalói is hamar megkedvelték s az elsők között volt, kiket tiszti iskolájuk végeztével kadetté neveztek ki. Ebben a rangfokozatban ment ki a harctérre, ahonnan a múlt hónap óta még nem adott hírt magáról. Reméljük azonban, hogy nem sokáig fog késni várt levele a kárpáti harctérről, ahol ő is osztozott utóbbi diadalaink kivívásában.

74. **A simfalvi Barta-fiúk.** Pál, nős, három gyermeke van. A mozgósításkor vonult be. Szakaszvezető a 21-ik honvéd gyalogezredben. Augusztus 24-én ment ki a harctérre. Részt vett az emlékezetes halicsi csatában. A Kárpátokban egymaga — mint járőrparancsnok — öt oroszot fogott el. November 27-én a Mezőlaborc körüli harcokban egy roham alkalmával megsebesült az alsó lábszáron. Előbb a budapesti helyőrségi, most a tordai pót-korházban áll gondos kezelés alatt. József szintén három gyermekes családapa. A 9-ik honvédhuszárezred diadalmas csatáiban sebesülés nélkül vett részt. November 17-én dicsőséges csaták után pár heti pihenőt kapott. Most ismét előbbi dicsőségének helyén, a harctéren van. Az unokaöccse: **D e z s ő** kezdettől fogva künn a harctéren jó egészségben állja az idők viszontagságait.

Mint érdekes megnyilatkozását egy boldog házasságban élő földműves ember lelkének: közlöm Józsefnek kezeim között levő naplóját, mely az ágyúdörgés és puskaropogás között született. A napló minden sora az ő felesége iránti szeretetet sugározza.

Augusztus 15. Ma a délután folyamán hallottam az első orosz ágyú dörgését. Kisebb orosz kozák csapattal ütköztünk meg.

Augusztus 16. Az arcon kétséges derüvel átléptük az orosz határt.

Augusztus 17. Ma esős idő van; borult az ég, borultak a kedélyek. A kora reggeli órákban kisebb ütközetünk volt kozák csapattal. Délután van, mire nedves földön letáboroztunk K. mellett. Szellemed mindenütt meg fog örizni a veszélytől.

Augusztus 19. Visszafelé Oroszországból Sz. orosz-lengyel város mellett állunk. Hideg éjszaka, eső esik. Szellemed itt is öröködik felettem.

Augusztus 21. Ma esős nap volt. Erősebb orosz csapatra rohamoztunk.

Augusztus 24. Tegnap kissé csendesebb támadás. Ma hajmeresztő esetek játszódtak le. A hadművelet nagyon szép, de

éppen olyan borzasztó is. Örökké emlékezetes marad a k.-i ütközet három napja.

Augusztus 26. Egész éjszakai lovaglás után Lembergbe érünk. Három nap múlva észak felé elindulunk. K. mellett erős orosz csapat fogad. Szép nap süt. Az ágyúk halált hirdető hangja egész nap nem szűnik. Szívvel-lélekkel veled vagyok.

Augusztus 30. K. alatt a tüzelés még mindig foly. Már sok falu leégett, füstfelhők szállanak az ég felé. Szellemed felhőkbe burkolva biztatván int nekem viszontlátást. A csapat elvonul. Ötön elveszítjük a csapatot, hosszas barangolás után találkozunk egy hozzánk tartozó századdal I.-ban. Ugyanekkor orosz ágyúk kezdenek tüzelni a falu felé. Mi bent szorultunk s csak a sötétség leple alatt tudjuk elhagyni a falut. Lelkem a sírban is veled van.

Szeptember 4. Ma délután érkezünk I.-ba, hideg van, fázom, csak a remény melegíti fel lelkemet, hogy téged még valamikor láthatlak. Öt napig voltunk itt. Különböző tempókban folyik a viadal éjjel és nappal szakadatlanul. Gyönyörű látvány éjszaka az ágyútűzek miként cikáznak át egymás irányába. Isteni látvány, de haj, vérvő.

Szeptember 10. Öt napi erős viadal után elhagyva a r.-i csatateret, amely visszavonulás sikerét csak a magyarok Istenének köszönhetjük az ellenség gyűrűjéből, ellenséges ágyúk tüze között, négy napon át folyton ellenséges támadások között folytatjuk útunkat Galícia felé. A hatodik nap P.-i erődtípusokba érünk, hol biztonságban vagyunk. Szellemed mindenütt megjelenik engem vigasztalni.

Szeptember 17. Utunkat a Kárpátok felé folytatjuk. Folyton eső esik. I.-ba érünk.

Szeptember 28. Kora hajnali órákban indulunk I.-ból. Több napi lassú lovaglás után elérünk egy szétszórt lengyel faluba. Fáradt vagyok. Üdvözítő soraidat rég nem látom.

Október 4. E hegyvidéki faluban jól érezzük magunkat. A bajtársak mulatnak. A lengyel emberek, kiknél szállásolva vagyunk, hegedülnek. A bajtársak táncolnak, én nevetem őket, de szívem sir, látni szeretnélek. Szellemed itt van lépten-nyomon és biztatván int nyugalmat. A merre visznek mindenütt ott látlak, a hány fűszál, a hány őszi virág, a hány hegycsúc: annyi ugyanazon alakban állsz előttem, mindenütt ott vagy, de ez csak álom, puszta fájdalom, mégis erőt ad, hogy harcoljak édes hazámért és benne értetek.

Október 8. P.-ba értünk beteg lovakkal. Itt azzal biztatnak, hogy hazamegyünk Magyarországra. Most aludni térek, jó éjt édes üdvösségem.

Október 12. Ma különösen sokat foglalkozom veled. Szelle-

med folyton kísér. Isten segíteni fog és én érted s veled élni fogok.

Október 24. Ez a nap fájdalmas. Ma temették el az egyik szegény dragonyos bajtársunkat, aki nem a harctéren esett el, de békés földön fejezte be az életet. A lova rugta agyori. Ki tudja: szegényt hol és kik siratják? Itt senki. Talán egy-egy érző szív fohászkodik az ég felé lelki üdvösségért. Honvédhuszár, dragonyos, ulánus bajtársai vannak jelen a temetésén. Harangszó nincs, talán valahol hazájában jalkiáltással helyettesítik a harangokat övéi.

Október 28. Vasárnap van. Minden nap, így töltve, egy-egy örökkévalóság.

November 7. Ma elhagytuk P.-át. Három nap múlva B.-ra értünk. Éjjel és nappal künt a szabad ég alatt. Hideg éjszakai szél hasítja tagjainkat. Néha-néha havas eső esik, de mi magyarok azért nem fázunk. Óriási tüzeket rakunk B. melléit a legelőn és várjuk az indulás parancsát. Lelkemet boldog remény melegíti, szellemed a Kárpátok tetején megjelenik. Velem jön képzeletben engem vigasztalni. Ami üdv és boldogság a földön van, azt mind te adod, az csak azért van, mert te vagy.

November 17. Érsekújváron át bejutunk Budapestre s most ott vagyok a megfigyelő spitalban. Egyszer csak egy közös mondja, hogy egy barna menyecske a kapunál van és engem keres. Lenézek az emeletről, ott látom az én kedves feleségemet.

Sínfalva, 1915 május hó.

Közli: **Balázs András** lelkész.

75. **Dr. Mikó Gábor**, néhai Mikó Miklós fia az ősz óta I. táboni ézrednél főhadnaggy lett. — Testvére, Ferenc, mint tüzér a kárpáti harcokat végigharcolta, most az olasz fronton apaszítja a hitszegők számát.

(60.) **Gálfi Zsigmond** h. tanár a harctérről kedélyes levelet írt barátainak. Változatos és érdekes események közepette jól telik időnk. Érdekes élményeink voltak különösen mint egy-egy felderítő osztag parancsnokának. A sok szomorú hír (dr. Barabás halála stb.) között halásan gondolok egyházam vezetőinek humanitására, melynél fogva fizetésemet a jövő iskolai évre is kúttalták.

76. **József testvérek a harcmezőn.** József János firtosváraljai énekvezér atyánkfianak két fia küzd a dicsőség mezején. — Jenő a 82. gyalogezredben, mint közlegény vonult a harcmezőre, az első mozgósításkor. Főhadnaggyának rövid értesítése szerint a jankowi magaslaton vívott ütközetben 1914 október 13-án eltűnt. Azóta semmi hír, talán azért is, hogy ifjú neje, bánatos szülői és testvérei utolsó reményüket el ne veszítsék. — Kálmán szintén a 82. gyalogezredben szolgál, mint káplár. Ő március 15-én ment ki a harcterre, hol bő része volt és van ma

is dicsőséges előnyomulásunkban. Május 29-én felsőbb parancsra otthagya Galiciát, átvezényeltetett az olasz frontra s azóta ott harcol.

77. **Ifj. Hadházy Sándor**, főpénztárosunk egyetlen fia, mint önkéntes bevonult s a kiképzés után mint káplár levonult az olasz határra. Az első harcokban már meg is szerezte a dicsőséget, mert részt vett a több olasz ezredet megsemmisítő hadműveletekben. Könnyebb lösebbel kórházba került Csáktornyan, honnan szülői kívánságára Kolozsvárra szállították.

78. **Ifj. Pákey Lajos**, főmérnökünk fia, mint huszárkadét parancsörtsízt Galiciában van és szülőinek írt levelei szerint élvezi a hadiállapotot valahol a Struj körül.

- **Dr. Borbély István** tanár írja: »Galiciában egy jelenleg ropant véres frontban vagyok. Ha azt mondom, hogy naponként 3000 ágyúgolyónál több röpdös a fejem fölött, nem túlozok. Talán ma sikerül előbbre mennünk, hogy ezt a kolerafélszket desinficiálhassuk.«

79. **Andrási Gyula** kolozsvári gépészünk fia mint kadét az olasz határ mellett harcolt legújabb és leghívtványabb ellenségünk ellen. Lábán kapott könnyebb sebbel kórházba került.

(24.) **Dr. Lukácsi József** ügyvéd, főhadnagy többi tisztársával együtt Strujból küldött üdvözlést. Reméljük, hogy elveszettnek hitt öcscsét, Domokost megtalálja. A 82-es székely vitéz káplár nemcsak hogy él, hanem a főt. püspök úrtól imádságos könyvet kért.

80. **A kövendő Szatmári testvérek.** Szatmári Miklós ny. derzi állami isk. igazgató-tanítónak három fia van s mind a három katona. Miklós Máv. mozdonyvezető, vasuti szolgálatot teljesít.

Lajos állami tanító Székelymuzsnán s ugyanott unitárius kántor is. Mint önkéntes Nagyszebenben letévén a tisztí vizsgát s beosztva a 21-ik gyalogezredbe a duklai-szorosba vitézt, hol a kemény téli hadjáratot végigviselve, egyik tényezője lett az oroszoknak a Kárpátoktól elűzésében. Hajmeresztő viszonytagságokról ír leveleiben, de áldja a magyarok nagy Istenét, hogy őt csodálatos módon mind e mai napiglan megőrizte a veszedelemtől, a pusztulástól. Több bravuros harci tényeit az Udvarhelyi Híradó élénken írta le. Jelen volt Przemysl újra visszavételénél s az ottani győzelem után ezredével a perfid Olaszország ellen vezényeltetett, hol most már a leggaládabb ellenséggel küzd a Tiroli harcokban. Ezredét József főherceg igen megdicsérte páratlan hősiességeért.

Ferenc szintén állami tanító Abásfalván s egyben unitárius kántor is. Egyéves önkéntes. — Ez év elején ezredével, a hős székely 82-es gyalogezreddel, Orosz-Lengyelországra

vitetett s onnan február végén Galiciába, hol most is ott van s küzd igaz székely hősiességgel az előttük folyton menekülő, futó orosz ármádjával. Ferenc is éppen úgy átélte a téli hadjárat iszonyatait, mint testvérbátyja Lajos, de őt is az isteni gondviselés, mindez ideig megoltalmazta a veszedelemtől, aggódó szülőinek örömeire.

Büszke lehet az olyan apa, anya, kiknek ily fenkölt lelkű, hős, elszánt gyerekeket adott a magyarok nagy Istene!...

81. **Simándi Tamás** egyetemünk egyik legkiválóbb hallgatója, Franciaországból képes levelező-lapot küldött dr. Buday Árpád egyetemi magántanárnak, a Mensa Academica titkárának. A francia nyelven írt levél magyar fordításban így hangzik: »Titkár úr, Simándi Tamás kolozsvári joghallgató, jelenleg internált Franciaország Villefranche de Rouergue (Aveyron départm.) nevű városában, fogságából ki akarván fejezni mély tiszteletet azon intézet vezetőségével szemben, mely két éven át jó akarrattal támogatta őt, — kéri titkár urat, fogadja tiszteletteljes üdvözlését és tolmácsolni sziveskedjék dr. Pósta Béla és dr. Apáthy István professzor uraknak, a »Mensa Academica« vezetőinek, a humanizmus zászlóvivőinek. 1915. márc. 15.«

A lap küldője, mint teljesen vagyron és támasz nélküli aranyoszéki unitárius székely fiu került egyetemünkre, hol a Mensa Academica támogatásával folytatta két évig jogi tanulmányait. Angolul már akkor tudott. Az első év végén nyert egész sor pályadíjat részben arra használta fel, hogy a nyári vakáción Németországban utazott és megtanult teljesen németül. Másodéves korában ismét több pályadíjat és ösztöndíjat nyert s július elején (1914-ben) Franciaországba ment. Ott érte a háború kitörése, amikor internálták. Bizonyára sokan vannak, akik örömmel veszik tudomásul, hogy ha nem is irigylésre méltó állapotban, — él.

81. **A két Csécs-fiu.** Csécs Árpád — néhai Csécs Sándor marosjárai földbirtokos fia — magyarrégeni t. b. főszolgabíró január közepén rukkolt be mint zászlós a 82. székelyudvarhelyi ezredhez s azóta harcol az oroszok ellen. A másik Csécs Elemér július 30-án rukkolt be a 22. honvéd gyalogezredhez Marosvásárhelyre, néhány hét múlva a harctérre került s azóta küzd az oroszok ellen. A télen írta, hogy sokat sanyarog, de azért vitézül harcolt; őrmesterré léptették elő.

82. **Barabás Károly.** Árkosi unitárius egyházközségünk érdeemes gondnokát fájdalmasan érintette a világháború, mert szép reményekre jogosító Károly nevű 24 éves fia a harctéren szerzett ragályos betegség következtében, a krincai kórházban hősi halált halt. Egészségügyi csapatoknál teljesített önzetlen szolgálatot. Sok harctérről visszajött sebesült ismerőse emlékezett meg

idehaza arról az önfeláldozó munkáról, melyet lelkiismeretes katonára sebesült bajtársaival szemben végezett. Kötelességteljesítés közben kapta meg a gyilkos kórt, melyen a tudomány hatalma sem tudott segíteni. Vigasztalja meg Isten a bánatos szülőket és testvéreket azzal, hogy hazájáért halt hősi halált a szelid lelkű fiu és testvér. V. B.

(10.) **Szinte Gábor** csendőrfőhadnagy, akiről már volt szó, oly szerencsétlenül sebesült meg, hogy reá egy pár nappal le kellett vágják a jobb karját. Jobb sorsra érdemes, derek és becsületes embert ért a balsors kegyetlenül sújtó keze. — **át.**

(33.) A **Szentkirályi fiúk** közül Ferenc a cs. és kir. 82. gyalogezred hadapródja élete 28-ik évében a kárpáti harcokban szerzett betegségében a varannói kórházban elhalt. A szülőknek mély fájdalomukban csak az ad enyhülést, hogy fiatal életét a hazáért áldozta.

(35.) **Dr. Tamás István hadnagy** a püspök urhoz írja: (Inf. Rgt. No. 51. 18. Feldcomp. Táborig posta 37.) Ma vettem kézhez én is itt a lövészárokból a Méltóságod nemes közreműködése mellett kiadott kis imádságos könyvet. Itt, ahol a legkeményebb emberi szív és lélek is keresi az Istent s oltalmat, erőt a további küzdelemre tőle kér, ennek a kis imádságos könyvnek minden betűje balzsamként, buzdítólag hat. Kevesen vagyunk itten unitáriusok, de hisz ez a kis könyv utat találhat — felekezetre való tekintet nélkül, — minden lélekhez s erős fegyver lehet minden kézben, mert csak az Istenbe vetett hit, bizodalom az a páncélnál is erősebb vár, amit megdönteni nem lehet. Mindazok nevében, kiknek ez a könyv szolgálatot tesz itt, hálás köszönetet mondok s mi is kérjük az Istent, hogy a Méltóságos és Főtisztelendő Püspök urat hazánk, egyházunk, hivei javára még sokáig éltesse. Dr. Tamás István tart. hadnagy.

83. **Pap Domokos kitüntetése.** Minden olvasónk kedvesen emlékezhettek vissza arra a költeményre, mely a féli kárpáti harcok kezdetén látott napvilágot lapunkban. Írója Pap Domokos tordai tanár, Dávid Ferenc életrajz-írója, népfőlkelő hadnagy, címre a »Kárpátok katonája« volt. Pap Domokos maga is méltó katonája lett a Kárpátoknak. A világháború kezdetén vonult be a 21. honvéd gyalogezredhez s már augusztus 30-án, Halicsnál megsebesült. Haza kerülve derüs székely humorával igyekezett eloszlatni környezetében a halicsi ütközet itthon túlbecsült balsikerének felhőit. De vele is megtörtént az, ami a tréfálókkal megesisik: a háború nehány félénk vagy korlátolt rémlátója nemcsak félreértette, hanem rövására felre is magyarázta karrikatirozó csataképeit. Ezekkel szemben fényes elégtétel s minden jóérzésű ember számára örömhír az, amit most olvasóinkkal a

Rendeleti Közlönyből közölhetünk. Pap Domokos 1914 október derekától karácsony tájáig részt vett Bukovina védelmében, majd a verecke: hágó vidékére került a 24. székely honvédezzel. Itt írta hangulatos szép versét lapunknak is. Ezredével a hős Linsingen német tábornok seregében küzdött. Csakhamar főhadnaggy lett s a kárpáti harcok folyamán kitünő szolgálataival magára vonta egy porosz alezredes figyelmét. Ennek következményéül olvashatjuk a Rendeleti Közlöny 46. számában ezt a hirt: »Dicső elismerésben részesítette a hadsereg-főparancsnokság az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréséül Pap Domokos IV. 24. népfölkelő tart. főhadnaggyot.«

Ezt a hirt annál nagyobb örömmel közöljük, mert számítunk rá, hogy a kitünteteit író, ki a táborban hosszú ideig becses naplót vezetett, néhány harctéri élményéről és benyomásáról bizonyára a mi közönségünknek is be fog számolni. Melegen óhajtjuk, hogy ezt minél előbb tehesse s hozzon örömet nekünk, jó öreg édesatyjának, ifjú nejének, kis fiának és kiterjedt vitéz székely családjának, melyből 27 férfi küzd a harcmezőn s közülök Pap Zsigmond hadapród Pap Domokossal csaknem egyszerre kapott vitézségi kitüntetést.

84. **Dr. Fekete Sándorról**, főgondnokunk fiáról nagy örömhirt közlünk. Egyik, hogy a galíciai harctéren az idegfelesztő nagy munkában kifáradva, kimerülve ugyan, de épen hazanézett egy pár hétre szülői boldogítására. A másik, hogy harctéri orvosi szolgálataiért s mint a hivatalos lap írja — az ellenséggel szemben tanusított vitéz és önfeláldozó magatartásával a legteljesebb elismerést érdemelte ki s ezért a »Signum Laudissal« tüntették ki.

85. **Kozma Ferenc** cs. és kir. tüzérszázados, ki a háboru kezdete óta a legnagyobb bátorsággal és kitartással végezte nehéz munkáját, végül megkapta jutalmát: »Signum laudissal« tüntették ki s áthelyezték a vezérkarhoz.

A D. F. E. köréből.

A kolozsi Dávid Ferenc-Egylet háborus délutánja.

A kolozsi Dávid Ferenc-Egylet püsköst másodnapján délután az állami elemi iskola nagytermében háborus délutánt rendezett. Az ünnepélyen körülbelül 110 főből álló szép közönség vett részt.

A tél folyamán szervezett Dávid Ferenc-énekkar mutatkozott be a délután műsorának első pontján. A 12—20 évesekből, körülbelül 25 tagból álló vegyeskar éneke jó hatást tett.

; Kiss Sándorné Pap Erzsébet, az egyesület elnöke és mecenása nyitotta meg a gyűlést. »A mai háborus délutánnak — mondotta — kettős célja van. Egyfelől, hogy a vallás vigasztaló erejének fényénél bemutassa a szív szerepét a háboruban, másfelől, hogy áldozatra hívjon mindnyájunkat filléreinkkel a szenvedések enyhítésére.«

; Emmerlingné P. Matild tartott közután szabad előadást. »Háboru és szív« címmel, az előadó mélyenjáró fejtegetése a hallgatóság körében nagy megértésre és méltánylásra talált.

; Végül Kiss Sándor lelkes tartott előadást »Lusitania« címen. Az előadáshoz Petress Gyula róm. kath. tanító készítette meg a Lusitania szemléleti képét. Mikor a kép a közönség elé kifüggesztetett, mindenkit meglepett. Előadó, aki a Lusitaniát 1908-ban az Atlanti tengeren látta, mikor a hasonló hajóóriáson utazott, a sikerült képhez fűzte megjegyzéseit, magyarázatait. Szólt a hajó óriási méreteiről s a hajóóriáson tartózkodók életrendjéről. Végül, hogy miért sülyesztette el szövetségünk a hajóóriást, arra azt a feleletet adta: mert a Lusitania hadianyagot szállított s ezzel a háborúba avatkozva, háború által pusztult el.

; A háborus délután perselyes gyűjtés útján 40 koronát jövedelmezett a Vörös Kereszt-Egylet javára. (N.)

IRODALOM.

Miksa Imre életrajzát megírta Kövendi Nagy Miklós és kiadta egy csinos füzetben. Élénken rajzolja meg a jó gazda és politikus életét és hasznos munkásságát.

Értesítés. „Dévai Biró Mátyás tanításai“ cím alatt f. é. június hónap közepén egy tanulmányom jelenik meg, amely önálló forráskutatások alapján teljes bizonyossággal állapítja meg azt, hogy ez az első vérbeli magyar reformátor működésének első felében a Luther-Melanchthon-féle irány követője volt. Föl nem derített adalékokkal szolgál. Terjedelme az Erdélyi Múzeum c. folyóirat alakjában, kb. 6—6¹/₂ ív lesz; bolti ára három korona. Két koronáért kaphatják meg azonban, a postadíjat is beleértve, mindazok, akik ezt az összeget alólírott szerzőnek f. évi június hó 30-áig megküldik. Theologiai hallgatók, ugyanez esetben, egy korona kedvezményes áron kapják. *Révész Imre* a kolozsvári ref. theologiai fakultás ny. r. tanára. Kolozsvár, Bocskay-tér 1. sz.

Lelkészbekztatás Nagyajtán.

Nagyajtán a lelkészi beköszöntő június hó 20-án volt nagyszámú közönség jelenlétében élénk érdeklődés mellett. Taar Géza, új lelkész áhitatos imádság után a következő alapigék nyomán tartotta meg szépen kidolgozott, értékes beköszöntő beszédjét: »És ime egy ember hozzá járulván, monda néki: Jó mesterem! micsoda jót cselekedjem, hogy az örök életet vehessem? És ő monda néki: ... Ha bé akarsz az életbe menni, tartsd meg a parancsolatokat.« (Máté XIX. 16—17. v.) Beszéde elején az életre vezető utakat keresi s arra az eredményre jut, hogy nem vezet más az életre, mint a két parancsolat megtartása: Szeresd Istent, szeresd felebarátodat, mert ez maga az élet. Gyönyörűen átgondolt beszéde igazi keresztényi alapon áll. A jézusi jellemvonás ép úgy visszatükröződik benne, mintahogy kifejezésre jut az író önálló gondolkozása és mai világról való felfogása. A szinte költői formában elhangzó mondatokban benne van a prédikátor tanítása, a beköszöntés alkalmosságja s a mai küzdelmes, háborús világ fájdalma, de egyúttal reménye és biztató ereje s mindez kellő mélységgel s mégis könnyedén, az érdeklődést és figyelmet folyton ébrentartva a nélkül, hogy a hallgatóságot kifárasztaná. Nyugodtan mondhatjuk, hogy Taar Géza már az első lépésnél eltalálta a hangot, mely papot és híveket szorosán egybekapcsolhat s melynek alapján meg lesz fizetve gazdagon a főpásztori bizalom, meg lesz a megelégedés, a hagyományos vallásos és egyházi élet az egyházközségben. Erre biztosíték a szép tehetség, a nyugodt, értelmes szónoklás, mit az új lelkész magával hozott és biztosíték az a vallásos buzgóság, melyet új híveiben kincsül kapott.

A bekztatást József Lajos esperes végezte azzal a gyakorlati érzéssel és hivatottsággal, melyről már többször tett bizonyosságot. Okos tanácsait élvezettel hallgatta a gyülekezet s követni fogja bizonyára az új lelkész is. A szép, fölemelő egyházi ünnepséget egy kisednek az új lelkész által történt megkeresztelése stilszerűen zárta be.

Jelenvolt.

Egyházi és iskolai mozgalmak

Báró Petrichevich Horváth Kálmán főgondnok az érettségi vizsgán ezuttal is búzgó kitartással részt vett. A jelesen érettnak szánt 200 K jutalmat, valamint a VI—VII. osztálynak adott 100 K ezuttal nem a jeles tanulóknak, hanem a sebesült katonáknak juttatta. *Kozma* Ferenc az érettségi vizsgáló bizottság elnöke szép beszédet tartott az ifjúknak, meghatóan ecsetelte a főgondnok úr elhatározását, s búzdította az ifjúságot nagy és nehéz szolgálatra. Köszönetet mondott dr. Boros Gy. kormánybiztosnak és a tanári karnak.

Székely László ny. lelkész alapítványa 100 K díjat tűzött ki. Ebből 50 K-ra pályamű volt irandó: „Az ó testamentum, mint a keresztény vallás forrása“ tárgyról. Pályázó nem volt. 50 K jutalmat nyert, mint aki a pályája iránt a legnagyobb szeretet, legnagyobb munkásságot és legjobb erkölcsi magaviseletet tanúsította: Pap Ferenc III. éves. Ugyanő nyert 30 K szorgalomdíjat a Székely László ny. lelkész régebbi adományából egy bölcsészeti dolgozatával.

Néhai Perczel Ferencnek hamvait kedden (június 22) — házassági évfordulóján — szállítottuk ki kegyeletes szertartás keretében Baracsára (Fejérm.) az ottani ref. temetőbe, Perczelné Kozma Flóra édes apjának és anyjának tőszomszédságába. Ezen a második temetésen a család közelebbi tagjain kívül részt vett a községi intelli-

gencia és a még otthonmaradt lakosság, részvétellel adózva Istenben holdogult barátunk hervadatlán emlékének. A síremlék művészi egyszerűsége mintegy jelképezi azt, aki ott lenn örök álmát aluszta. A ki nem márványoszló anybetűi az *örök életet* predikálják. „Mi tudjuk.“ . . . (II. Cor. V. 1.)
j. m.

Síremléket Barabás Ábelnek. Az oly korán elhunyt kiváló tanár és író barátai, tisztelői, elhatározták, hogy koszorúmegváltás címen gyűjtést indítanak, hogy az elhunyt sírját emlékkövel jelöljék meg. A síremlékre már eddig 300 korona gyűlt be dr. Gál Kelemen kollegiumi igazgatóhoz. — Mindazok, kik e nemes célra adakozni akarnak, küldjék adományukat hozzá.

Harci szonettek és egyéb háborús szonettek címen a napokban jelentek meg a Franklin-Társulat kiadásában néhai Barabás Ábel dr. tanár költeményei. Az előfizetők néhány nap múlva kézhez kapják a kötetet. A kik még megrendelni akarják, 2 kor. beküldése mellett, Kovács Kálmán főgimn. tanárnál (Kolozsvár, Bolyai-u. 5. sz.) rendelhetik meg, ki bérmentve azonnal megküldi. Oly szépek, hogy megérdemlik a széleskörű érdeklődést.

Gyémánt menyegző. Farkas György kolozsvári iparos-polgár, a napokban ünnepelte házassága 60-ik fordulóját nejével, Urházi Borbálával. A férfi 88, a nő 80 éves. 1855 jun.

18-án léptek házasságra. Az erőteljes öreg párt az unitárius templomban megható beszédben áldotta meg Ferencz József unitárius püspök úr. A két öreg mellett a hadban nem levő gyermekek, unokák és dédunokák szép csoportja foglalt helyet.

Fekete Gábor főgondnokunk, az igazságszolgáltatás terén teljesített nagykőrű munkálkodásában, gyakorta részeseül elismerésben Közelebbéről az új büntető perrendtartás szerinti első tárgyaláson, szép megnyitója elmondása után, az ügyvédi kamara elnöke, dr. Papp József üdvözölte és méltányolta a kitűnő jogászt.

Gyöngyössy Béla min. tanácsos, kolozsvári anyaegyházközségünk lelkes és buzgó idősebb gondnoka elkészül Kolozsvárról. A tavasszal nyugalomba vonult. 48 évi lelkes munkásság után megérdemelte a felelősség alóli fölmentést. Méltó volt a szép kitüntetésre, a miniszteri tanácsosságra, de minket, kolozsváriakat lehangolt az a terve, hogy falura vonul, mert az E. K. Tanácsnak a szakemberre, az újraalakulás előtt álló egyházközségnek olyan gyakorlott vezetőre nagy szüksége van. Megértjük hogy ő, akinek élete az erdő lombjai között, madárdal mellett tölt el, olyan helyre vágyik, ahol megkapja amit szeret, de egyházas érzületére támaszkodvakérjük, hogy amikor néma az erdő, akkor legyen ő a mienk. Ugy értesülünk, hogy leánya ifj. báró Daniel Lajosné meglátogatása után Vargyasra költözik, ahol született, s gyermek éveit töltötte. Nem búszunk!

Házasság. Kolozsvárt junius hó 15-én házassági frigyét kötött Halmai János áll. isk. tanító Kádár Bertával, néhai Kádár Lázár volt korondi lelkész mívelt leányával. Tanuk voltak dr. Boros György és Reich Albert. Az új pár az egyházi áldást Korondon fogja kikérni, hová esküivő után elutaztak. Isten áldása legyen frigyöken.

Máté György fővárosi tanárt, egyháztanácsost nagy öröm érte, leányát Editet a kolozsvári tud. egyetemen doktorrá avatták. Gratulálunk.

Változások a lelkészi karban. Kisgyörgy Imre kissolyosi lelkészt Olthévizre, Marosi Márton homoródkeményfalvi lelkészt Kadácsba megválasztották és a főt. püspök úr kinevezte lelkésznek.

Halálozás. Május 30-án Kolozs r. t. város közönségének osztatlan részvéte mellett temették el Csete Pálnét, a kolozsi D. F. E. választmányi tagját. Az elhunytnak 1 nevelt és 10 édes gyermeke maradt hátra. Legnagyobb két fia a harctéren van, a többi mind a szülői háznál gyászolja a gondos, pótolhatatlan édes anyát. — *Özv. Kovács Elekné* Bedő Julianna elhunyt Kolozsvárt jun. 28. 67-ik évében, 7 gyermek, 21 unoka és népes rokonság gyászolja.

Az Unitárius Nők Szövetsége kedves pénztárnoka Gyöngyössy Ibolyka kisasszony megvált Kolozsvártól. A pénztárt átadta az elnöknőnek Ferencz Józsefné ömértóságának, aki ezen az uton is köszönetet mond szives munkásságáért. Egyben kéri a Nők Szövetsége összes tagjait, sziveskedjenek a tagdíjat

1—1 koronát a multra és a jelen évre is beküldeni a D. F. E. főtitkárhoz, lapunk szerkesztőjéhez, aki szives volt a pénztárkezelést vállalni addig, amig rendes pénztárnokról gondoskódhatunk.

Marosi Gergely arcképét megfestette özvegye, Marosi Gergelyné Antal Mária úrasszony a székelykereszturi főgimnázium igazgatósági terme részére. Az arckép Merész Gyula kitűnő festőművésznek munkája s dicséretére válik a művésznek és díszére az új főgimnáziumnak. Az özvegy kegyeletének szép megnyilatkozása.

Sándor János arcképét megfestette özvegye, Sándor Jánosné Kiss Néri asszony s már díszíti az új főgimnáziumot. A kép Ürmösi Sándor festőművészt dicséri. Elismerés az áldozatra kész özvegynek.

1848-ban és most. A történelem ismétlődik, mert az eseményeket az emberek csinálják, az ember pedig mindig embernek marad. Az 1848. évi szabadságharc és az 1915. évi honvédelem eseményei érdekesen összevágának, 1848-ban május 18-án hazabocsátják „a nemes és nemzeti tanuló ifjúságot“, mert a diákok mind honvédek lettek. 1915-ben május elején az évi tanulás eredménye alapján 17 ifjunak kiadják az érettségi bizonyítványt, hogy jelentkezhesenek önként katonának. 1848—49-ben csak az alsó osztályokban vannak tanulók. Akkor — az igazgató megjegyzése szerint — mindenik osztálybeliek a következő fennebbi osztályba mennek által a közelebbi iskolai év beálltával,

tekintvén a jelen zavaros körülményeket. Most vizsga nélkül mentek haza.

Az 1848—49. tanév második felében az összes tanulók száma „a hittanászokkal és jogászokkal“ együtt volt 215, 1850—51 második felében már csak 57.

Az **érettségi vizsga** június 7—10. napjain tartatott meg a régi kollegium épületében a régi E. K. Tanácsteremben. 24 ifjú vizsgázott, 21 rendes-, 3 magántanuló (2 nő) 4 jeles, 4 jó, 12 elégséges eredménnyel, 4 egy-egy tárgyból javítóra útasítottatott.

Dr. Bedő Albert ny. államtitkár úr a teologus ifjak serkentésére is áldozott 100 K. Egyházi beszéddel nyert 50 K Benedek Gábor. Az egyháztörténelmi föladatra nem érkezett pályamunka. Mindkét tételre újból pályázat van hirdetve.

Pályadíjak — a teologus ifjaknak. A *székely nép élete* c. dolgozattal 50 K-t nyert Máté Lajos III. éves. Ugyanez a föladat ki van tűzve 50 K pályadíjjal az Értésítőben körülírt föltételekkel. A hadi állapot miatt megcsönkült tanévnek, a bennlakásban kényszerült zsufoaltságnak tulajdonítjuk, hogy nem érkezett pályamű e tételekre: A Krisztustan fejlődése az unitáriusoknál (j. 50 K) és Halotti beszéd Jer. siralm. V. 16. alapján (jut. 20 K.) E két föladat újból ki van tűzve.

A Berde gyömolcsészet és méhészet jutalmazásából részesülhetnek a községi vagy állami tanítók is, ha püspökileg kinevezett unitárius énekvezérek. Ezt a határozatot

hozta az E. K. Tanács a Kereszturi egyházkör indítványára. Folya modni már a jelen évben lehet.

A **Teológiai Intézet értesítője** Gálfi Lőrinc dékán szerkesztésében megjelent és az érdekelteknek szétküldetett. Tartalma: Tanévet megnyitó beszéd Csifó Salamon előző dékántól, bibliai tanulmány: *tízparancsolat* dr. Boros Györgytől. Azonkívül évi adatok, kimutatások és tudnivalók sorozata következik. Az összeállítás a dékánt dicséri. Hallgató volt év végén az I. éven 5, II. éven 5, III. éven 9, IV. éven 2. Külföldön van dr. Kiss Elek Oxfordban, kinek a két éve lejárt ugyan, de a háború miatt aligha jó haza egyhamar, ámbar a főt. püspök úr eziránt megtette a lépéseket. Volt egy rendkívüli hallgató héber nyelvből. Az önképzőkör pályadíj alapja: 1646 K 30 f. Mózes András alapja 135 K 34 f. Közalapja 2509 K 31 fillér.

Percelné Kozma Flóra újból a nyilvánosság elébe lépik. Kiadja dolgozatai 2-ik kötetét a háborúban megvakult katonák javára. A kik első kötetét ismerik, kedves érzéssel gondolnak a másodikra, mert Percelné-től csak szép, jó és érdekes származik. Akik a *vak katonák* sorsát veszik szívökre, amugy is megadnák a 2 kor. 50 fillért szegényeknek. De a mikor ilyen becses könyvvel gazdagíthatják magukat, már nem térhetnek ki a szent kötelesség elől. Az előfizetést mi is készséggel elfogadjuk, de különben a szerző nevére *Baracsk*-ra kell küldeni

A mi katonáink rovatunk iránt olvasóink érdeklődése állandóan foko-

zódott, de sok jeles vitézünkről nem esett még szó. Lelkészeink, tanítóink és lapunk más olvasói, sziveskedjenek kiegészíteni a hiányokat. Lehetetlen, hogy ne lenne nevezetes katonája mindenik községnek.

A kereszturi főgimnázium új épületét Kunoz Elek tankerületi főigazgató első ízben látogatta meg és a fölött örömét s teljes megelégedését nyilvánította.

Dr. Varga Béla egyetemi magántanári előadást tartott a Ferencz József Tud.-egyetemen, igen szép számú hallgatóság előtt, tárgya a logikai megismerés volt. Az ifjú tanár megnyerte a bölcsészeti kar jóváhagyó véleményét. Este barátai bizalmas köre a központi vendéglőben egybe gyűlt és ünnepelte az ifjú bölcsészt.

Meghívó. A székelykeresztúrköri Dávid Eerenc Fiókegyelet július hó 3.-án, Alsóboldogfalván tartja közgyűlését Pap Mózes elnöklété alatt gazdag műsorral.

Az egyházkörök közgyűléseiket június végén és júliusban tartják, tekintettel arra, hogy a Főtanács augusztus végén lesz.

Köszönet. *Ferencz Istvánné sz. Ambrus Rebeka*, a brassói unitárius egyházközség buzgó tagja, a brassói lelkesválasztás alkalmával egy csinos keresztelő kannát ajándékozott tálcával együtt az egyházközségnek. Midőn e szép tettért és nemes adományért e helyen is hálás köszönetet mondok a buzgóságáról ismert szives adományozónak, óhajtom, hogy a kedves ajándék ne csak az egyházához ragaszkodó női szív buzgóságának legyen a hirdetője hosszú időn át, hanem jelképe legyen a brassói unitárius egyházközség teljes újjászületésének és óhajtott megerősödésének is. Isten áldása legyen a szives adományozón. Brassó, 1915. *Kovács Lajos* unitárius lelkész.

Árva gyermeket elfogadna egy gyermektelen unitárius család. A D. F. E. titkára értesült erről az öröndetes hírről. A gyermek — első helyen fiú — egy éven felüli lehet, föl 12 évesig. Az úri család gondoskodik a gyermek teljes ellátásáról és neveltetéséről. Ez a szép gondolat a háború hatása alatt keletkezett. Tehát olyan árváról van szó, akinek az apja a háborúban elesett és anyja sincs. Ha szülőtlén árva nem jelentkezik, olyant is elfogad, akinek az anyja él. Az értesítést és jelentkezést lapunk szerkesztője továbbítja.

Létay Balázs emlékszobra alapjára ezideig adakoztak: Ferencz József püspök 20 K, Fekete Gábor, Gál Jenő, Benkő Mihály, Gyulay Árpád, dr. Boros György 10—10 K, aranyosrákosi egyházközség és tagjai 50 K, Kozma Ferenc 3 K, dr. Gál Kelemen 2 K, Kormos Jenő I. gimn. okl. tanuló hódoló tisztelettel 1 K, Koncz József Szilágycseh 3 K, Unitárius főgymnasium tanárkara 10 K, Létay Gyula Déva 10 K. Minthogy 500 K-ra volna szükség, még megújítjuk a kérést. A hősi halált halt jeles ifjú megérdemli, hogy emlékét megbecsüljük. -

Szerkesztői üzenetek. Kézadás. Látszik, hogy ön ifju ember. Mi 14—15, évesnek ítéljük. A kézadás és a kéznűjtás két különböző dolog. Kézet nyújt

az idősebb, a hivatalban, állásban nagyobb s kézet ad akit a kéznűjtás erre fölhív. A kézadás annyira kötelező, hogy ha valakinek a kinyűjtott kézet nem fogadjuk el, azt megsértjük. De jól meg kell jegyezni, hogy a sértés valóban csak akkor történik, ha a nagyobb — tehát az illetékes — kinyűjtott kézet nem fogadjuk el. Ha ön, mint ifjabb nyűjtotta a kézet s az az idősebb úr nem vette figyelembe, tekintse finom figyelmeztetésnek és ahelyett, hogy haragudna, tanulja meg ezt az egyszerű, de nagyon fontos illemszabályt mert később sok kellemetlenséget elkerül vele. — *Miért ne?* Miért ne volnék én olyan, mint ő? Miért ne viselhetnék én is úri ruhát, mint Sári? Miért mondják őt kisaszszonynak, mikor ő is csak ott született, ahol én? Ezek egyik leányolvasónk kérdései, melyeket a gazdájának mondott el. A gazda helyett felelünk mi. Első feleletül az jut eszünkbe, amit a gyermekeknek szoktak mondani, azért, hogy a rák a vetésre ne menjen. De ennél többet is mondhatunk. Hát így kell annak lenni kedves leányszszony, mert úgy van rendezve, hogy az asszony először leánykodjék, némelyik jó sokáig, a másik — ha szerencséje akad — rövidebb ideig. Mert hát szerencse dolga sok minden. Annak a te Sári nevű falusbelidnek jó szerencséje akadt. Elvette egy vasútas, aki a pályán szépen haladt és Sárít módba juttatta, ő pedig ügyes, eszes, szorgalmas volt. Olvasott, tanult, kimivélte magát úgyannyira, hogy az egykori asszonya szivesen ültette asztalához, mert akkor is becsületes, hűséges, tisztességes volt. Nincsen abban lehetetlenség, hogy te is olyan szerencsét csinálj valamikor, kivált, ha kedves lész, asszonyodtól tanulsz és mindig az igaz úton jársz becsülettel.

A dévai Dávid Ferenc imaház Aranykönyve.

— Kilencedik közlemény. —

96. Taar Géza unitárius lelkész Kadács 390. sz. íven: 42 kor. 41 f. Unitárius Egyházközség 10 K, Taar Géza unit. lelkész, Taar Gézáné, Taar Gizike, Taar Ilonka 5—5 K, Gyulay Ferenc áll. el. tanító Komjatszeg, Gyulai Zoltán t. s. Kolozsvár, Gyulai Béla áll. tan. Felsőfüged 1—1 K, Csegezi Lajosné Aranyosrákos 2 K, id. Komjatszegi Pál nyug. szolgabíró Aranyosrákos 1 K, özv. Pátfi K. Sándorné Várfalva 50 f., Iskolás gyermekek Kadács 1 K 35 f., ifj. Marosi János 16 f., Marosi Imre, Márton Dániel, Marosi Lajos, Marosi István, Marosi Elek, Fazakas Sándor, Izsák János 10—10 f., özv. Csutak Józsefné 50 f., Fazakas Ferenc 20 fillér, Benedek István, Fazakas Mihály, id. Marosi Dénes 10—10 fillér, Nemes Pál, Mátéfi Mózes, Nemes Sándor 20—20 f., Jakabovits Jolán, ifj. Mátéfi Mózes, Benczédi János, id. Marosi János, Benczédi Sándor 10—10 fillér, Izsák Mihály, özv. Marosi Mátyásné, özv. Sófalvi Istvánné, Inczeffi József 20—20 fillér, Gyöngyösi Dénes 30 f., Péter Sándor 10 f., Marosi Domokos 40 f.

97. Sándor Gergely unitárius lelkész Kénos 60. sz. íven 14 korona. Sándor Gergely unitárius lelkész 5 K, Herman Lajos tanító 1 K, Sándor Mózes ny. jegyző 1 K, egyházi tagoktól gyűjtés 7 korona.

98. Kisgyörgy Sándor lelkész-esperes Vargyas. 19. sz. íven 53 K 50 f. Kisgyörgy Sándor unitárius lelkész-esperes 20 K, Kiss Károly tanító 5 K, Vargyasi egyházközség 10 K, Husvéli perselygyűjtés 5 K 02 f., Pünkösdi perselygyűjtés 3 K 68 f., Dimén Gergely kurátor 2 K, Székely Zsigmond, Imets Albert, Máthé Ferenc, Imets Lajos 1—1 Geley Vilmos 2 K, Sugár Lajos 40 f., Fazakas János 40 f., ifj. Bodor Ferenc 1 K.

99. József Lajos esperes-lelkész Sepsiszentgyörgy 21. sz. íven 59 K. Kiss Árpád ügyvéd 10 K, Kassai Ignác vendéglős 2 K, József Lajos lelkész-esperes 10 K, Fook Balázs mészáros 5 K, Kelemen Lajos vármegyei t. főügyész 10 K, Imre Albert cipész, Szász István dohánygyári tisztviselő, Szabó Mózes városi pénztáros 2—2 K, Téglás Dávid villanygyári alkalm. 1 K, Utó András borkereskedő 10 K, Székely Mihály városi tanácsai szolga, Székely Sándor cipész, Székely Béla szabó 1—1 K, Bedő Sándor adófőtiszt 2 K.

100. Kincses László lelkész Homoródjánosfalva 15. sz. iven 25 kor. 32 fillér. László András, Varga Ferenc, László Albert, László Károly, László Sándor, Szász Mózes, Szász Ferenc, Sándor András, Bálint Zsigmond, Vas András, Balog András, Gezéd János, Csoma Zsigmond, László Dénes. Kapás Károly földművesek 20—20 f., Vas Lina 20 fillér, Jobb Ferenc, Szabó Sándor, Kelemen Mózes földművesek, Vas Dénes földbirtokos 10—10 f., Vas András, Barabás Áron, Darkó Pál, Márkos András, Jobb Domokos, Fabrics József, Márkos Ferenc, László Mózes, Kisgyörgy Béni, László Miklós, Csoma József, Sárdi Mózes, Mezei Hektor, Benedek Mózes 20—20 f., Kelemen Lőrinc, Jobb Mózes, Benedek Dénes, Márkos József, Hegyi József, Cseke Mózes, Varga Mózes, Mezei Dénes földművesek 10—10 f., László Rebi 20 f., Szentannai Zsigmond, ifj. Jobb János, Barabás Dénes földművesek 20—20 f., Kiss György tanító 1 K, Unitárius egyházközség 10 K, Kincses Lászlóné lelkészné 3 K, Kincses László lelkész 3 K 32.

101. Patakfalvi Zsigmond alsóárpási áll. tanító 477. sz. iven 15 K 70 f. Patakfalvi Zsigmond áll. tanító 5 K, Baróti Sándor postamester 1 K, Moldován Anna postai kiadó 20 f., Dukláné 40 f., Malmos Lajosné Fogaras 1 K, Dombi Giza áll. dijnoknő Fogaras 50 f., Gyórbiró Anna áll. dijnoknő 20 f., Schönberger Herman gyógyszerész Alsóárpás 1 K, Cserei Béla jár. főszolgabíró 1 K, Állami iskola Alsóárpás 5 K, Ábrahám Dávid váltóőr 40 f.

102. Balázs Mózes Lókod, egyházközségi gondnok 379. sz. iven 8 K 50 f. Gál Mózes lelkész 1 K, Gál Mózesné 1 K, Bálint Balázs áll. tanító 1 K, Sándor Miklós kisbíró 60 f., ifj. Balázs Mózes 60 f., Sándor István, György Ferenc, Balázi Ferenc, Balázi Sándorné, ifj. Soós Ferenc 20—20 fillér, Sándor Dénes 10 f., Basa Ferenc 30 f., Molnár Zsigmond 20 f., Sata Gyula 10 f., Sata Istvánné 10 f., Kádár István 10 f., Bencze Sándor 10 f., legifj. Sándor János és neje 40 f., Sándor Mihály 10 f., Sándor Mózes, Sata András, Szócs András, Czerják Róza 10—10 f., ifj. Czerják Lajos kisbíró 20 f., ifj. Sándor Ferenc 50 f., Id. Soós Ferencné 10 f., Jakab Mózes 10 f., Vas Sándor 50 f.

Az *egylet pénztárába* a folyó évi április 26-tól május 26-ig rendes tagsági díjat fizettek: Veress Ferenc Felső-
lok, özv. Nemes Józsefné, Iklánd, Porzsolt Erzsike Nagy-
ajta, Arlov Berta Nagyvárad, Agh Ferenc, dr. Benedek
Miklósné, dr. Boros Györgyné, Csongvai Géza, Éjszaki
Ödön, Fazakas Péter, Finta József, dr. Gál Kelemen, Had-
házy Sándor, Kelemen Lajos, Kiskovács István, dr. Költő
Gábor, Kovács Gábor, Mórícz Márton, Nagy Gyuláné, Nagy
József Kolozsvár, 1915-re, Pál István 1913–1915-re, Rácz
Mihályné 1914–1915-re, Pál György, Sándor János, Szé-
kely Sándor, dr. Tompa János, Uhrschütz Rezső, Vass
József, Végh Mihály, Fekete Ferenc, Pap Mátyás 1915-re,
Kádár Berta Kolozsvár 1914–1915-re.

Előfizetői díjat fizettek: K. Nagy Miklós, Ambrus Ger-
gely, dr. Polez Rezső, Ürmössy Jenő Kolozsvár 1915-re,
New-York Szálloda 1914–1915-re, Cseh Kálmán Zilah, Ince
Dániel Tarcsafalva, József Dezső Abrudbánya, Szinte Fe-
renc Sepsiköröspatak, dr. Jancsó Ödönné-Marosujvár, Bor-
bély N. György Torda, Béla Eszter Lászlótnya, Szak-
máry Ferencné Görögnyeszentimre 1915-re.

Az U. K. költségeire ajándékozott Szinte Ferenc Seps-
köröspatak 60 fillért. Fogadja az egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1915. évi május hó 27-én.

Gálji Lőrinc, pénztárnok.

Egyesült Könyvnyomda

Részv.-Társ. Kolozsvár

Ferencz József-út 85.

Telefon : 856.

Az erdélyi részek legnagyobb nyomdaintézete.

Háborus egyházi irodalom:

Fülöp József: Bucsuztatók. Hadban elesettek felett ..	K	1.—
Harsányi: Hétköznapi templomi imádságok tekintettel a háborura és a tavaszi évszakra.....	”	—50
Haypál: Az igazság áldozata nyereség	”	—60
Kirner Bertalan: Haza védelme	”	—40
Kiss József: Egyházi beszédek a világháboru idején	”	3:40
Lencz Géza: Beszédek és imák háborui alkalmakra II. k.	”	5.—
Szappanos Gyula: Istenre bízom magamat. Egyházi beszédek háborus időben	”	3.—
Szűts Lajos: Két egyházi beszéd háborus időben..	”	—50
” ” Egyházi beszédek tekintettel a háborura	”	1:20

Egyéb theologiai ujdonságok:

Fosdick: A Mester jelleme, ford. ifj Victor János füzve	K	2:50
” Ugyanez kötve.....	”	3:50
Haypál: A szeretet izenete. Elmékedések és imádságok	”	—50
Kiss Géza: Uj Magyarország és keresztyénség. Prot.	”	1.—
..... francia szónokok	”	1.—
..... műveiből	”	2.—
Szabó Aladár:	”	3.—
” Ugyanez	”	5.—
Ifj. Szabó Aladár: A boldogság feltételei 8 elmékedés	”	1.—
Szigethy: Az isteni kegyelem ereje. Egyházi beszéd	”	2.—
Uray Sándor: Bibliai elmékedések vallásos estélyekre	”	2.—
” ” Ugyanez kötve.....	”	3.—
Ifj. Victor János: Jézus önarcképei 6 elmékedés ..	”	2.—
Bernát István: Az igazi élet felé	”	1:20

Ujabb háborus imádságos könyvek:

Murányi: Szüntelen imádkozzatok!	K	—20
Nagy Vince: Ne félj, csak higgy!	”	—20
Szappanos Gyula: Imádságok háborus időkben otthonmaradottak számára	”	—24
Vásárhelyi Zsigmond: Imádságok hadakozó katonáinkért	”	—20
Keresztesi Károly: Ima, szükség és háboru idején..	”	—25

Raphatók: KÓKAI LAJOS könyvkereskedésében

Budapest IV., Kammermayer Károly-utca 3. szám.